

A VESZPRÉMI MŰVÉSZ CÉH

A történet úgy kezdődött, a Veszprémi Művész Céh történetének meszeszerű kezdete, hogy többen, letelepedvén a Dunántúl derűs pannón dombjai közt, megbeszélték, hogy egymással, fehér asztal mellett, bort (vagy mást) iszogatván, időről időre elbeszélgetnek majd szépmesterségekről, erről-arról... S közéjük tartozó az lehet, akit legalább két másik tagja ajánl az asztaltársaságnak, és aki vállalja, hogy hasonló lakomán alkalmasint vendégül látja az egész társaságot, no és aki ültetett már diófát ezen a vidéken, azazhogy letelepedett itt.

Le lett tehát határolva egy konkrét tér, Veszprém megye, a Balaton-felvidék és a Bakony, azért, hogy megszabja a játék határait. Elhatárolódva a mindennapi világtól, a bűvös körön belül kialakult a játéktér, a megszabott világ: elsősorban a szépmesterségek, a kultúra világa, mivelhogy művészek, festők, szobrászok, grafikusok voltak az egymással józúen elbeszélgetők.

Ebben a játékban nem volt kötelező részt venni, nem is volt biológiai létszükséglet, sem logikusan meghatározható maga a játék, ha minősíteni kellene, mint cselekvést: fölösleges volt, autonóm, érdek nélküli, és szabad. Talán ez a szabadság tette, talán a fehér asztal, esetleg a diófa? Ezek a beszélgetések nagyon jó hangulatúak voltak, fesztelenek, ahol mindenről szó esett, szó eshetett, ami ezeket a művészeket érdekelte: már kész vagy most készül művekről, festékekről és vásznakról, agyagokról és faragnivaló fákról, kiállításokról és kiállítási tervekről, könyvekről, cikkekről. Nem gyűlés volt és nem értekezlet, nem felszólalások és hozzászólások voltak, mint akkoriban, hanem sokkal inkább a régi művész társaságok, kávéházi beszélgetések hangulata jellemezte a találkozókat.

Más asztalokkal, mint a kávéházakban, tanyákon és kertekben, ezen a vidéken otthon lévő emberekkel. A szabad légkör felszabadulttá tette az amúgy zárkózottakat is.

Huizinga a játékról mint kultúrjelenségről írva megállapítja: „A játék szabad, maga a szabadság.” A játéknak formai jellemzői közt a legfontosabb mozzanata az „igazi” életből való térbeli kiválás, majd következik a szabályok, törvények létrehozása, amely a szabadon vállalt játék beindulása után – kötelező erővel bír.

Így, amikor az 1988-as sikeres salzföldi – Somogyi Győzőék portáján lezajlott – lakoma, és még néhány találkozó után (Felhősiék tanyáján, itt, ott) kialakultak a szabályok, 1989-ben Salföldön, Raffay Béláéknál megalakult a céh, a játékos kedvű társaság nevet is talált az egésznek: így született meg a Veszprémi Művész Céh. A régiesen hangzó névválasztás tükrözi a vállalt veszprémiség mellett a hagyományseretetüket, a (kézműves) mesterség tudásának elismerését, elkötelezettséget a művészetek iránt.

Nagyvárosból nézve ez tűnhetett kivonulásnak – egyes művészek esetében az is volt, mások már régen itt telepedtek le, megint mások már régen visszatértek ide... és amikor a csoport önmagának nevet adott – ezzel nem vállaltak szemléletbeli, stílusbeli azonosulást egymással, csupán közös megjelenéseket, kiállításokon való közös részvételt. Nem állt szándékukban iskolát, művésztelepet létrehozni, csupán a kiállításokon, katalógusokban való közös szerepléseket vállalták, több hajdani céhes hagyomány formai átmentésével, felelevenítésével: a céh vezetését kétevenként választott céhmesterre bízták, volt kulcsár, lettek a céhnek jelvényei, pecsétje, artikulusokban fogalmazták meg a szabályokat, készült behívótábla a gyűlések el-

rendelésére, lett a céhnek zöldmázás céhkorsója, a közös asztal jelképűl, melyből tölthetnek a céh lakomákon. Vállalták fiatalok pártolását, de nem tiltották meg a tagok más szervezetekben való részvételének lehetőségét.

Az azóta történelemmé lett nyolcvanas évek végén jó hangulatú baráti összejöveteleket tartottak ezek a festők, grafikusok, szobrászok, formatervezők a más területeken tevékenykedő pártoló tagokkal: írókkal, művészettörténészekkel, muzsikusokkal együtt. Közös szerepeltek kiállításokon, létrehoztak katalógusokat, kiadványokat, nemes adakozók díjait adták megbecsülésképpen, elismerésül, egymásnak... Mindez kezdődött a rendszerváltozás előtti időben, amikor még a művészeti közélet hivatalosan szabályozott volt (felszólalásokkal, gyűlésekkel...).

A Céh önmagáról kialakított képének meghatározó vonásai voltak a játékos-rituális szertartások, hagyománymentő formák.

Egyetlenegy dolog volt kissé másképp, mint a valódi játékoknál: az érdeknélküliséghez való viszony, bár konkrétan senkinek sem fűződött érdeke hozzá, hogy tag legyen – a Céh vállalta a különböző fórumokon való érdekképviselést a tesztületnek.

Lassan tízéves születésnapjához közeledik a Veszprémi Művész Céh. Egy társaság életében hatalmas, nagy idő egy évtized. Alkalom visszatekintésre, leltár, összegzés készítésére, számadásra, a bekövetkezett változások megállapítására. Mert hiszen azóta a környező világ is változott: változott a művészeti piac és művészeti közélet, változtak, csökkentek a megrendelések. A Céh tagjai is tíz évvel idősebbek lettek: egyes életművek egyre markánsabbá váltak, mások irányt változtattak...

Nem változott Veszprém peremvidék-volta... és közeledik a kétezredik év... Kell, kell-e, vagy még inkább kell a játékból „kilógó” közös érdekképviselő a Céhnek, és milyen fórumokon? Milyen kiállításokat érdemes céhes keretek között rendezni? Akik kiléptek a Céhből, mert túl széles keretűnek ítélték, nem bánták-e meg? Tudja-e minden vezető követni az anakronisztikusnak tűnő céhes, játékos, a Céhnek arcot adó formát, vagy csupán anyagi indokai vannak a jóízű céh lakomák ritkulásának? Új, megválaszolendő kérdések, megoldandó problémák merülnek fel, várnak megoldásra. A megnőtt létszámú (46 fő)¹ Céhnek meg kell választolni ezeket, el kell készíteni a számvetést, sorra kell venni a konkrét eredményeket, a történet dátumokkal és helyszínekkel, mint határkövekkel kirakott megtett utat értékelni kell. Tudja-e tovább őrizni a Céh a kedves hagyományörző formákat, vagy átalakul? Min-

¹ A Veszprémi Művész Céh tagjai, 1998: Bokros Júlia, Bokros László, Boda Balázs, Csabai Tibor, Csüllög Júlia, Dienes Attila, Farkas István, Felhősi István, Gárdonyi Tibor, Gécz János, Györgydeák György, Halmos Ferenc, Heitler László, Horváth László, Kádár Tibor, Kapros Kósa Edit, Katona György, Kiss Miklós, Komáromi Erzsébet, Korényi Dalma, Král Éva, Lugossy Edit, Lugossy László, Mészáros Imre, Mihály Gábor, Mozsgai Anikó, Nagy Gábor, Péterfy Gizella, Raffay Béla, Szabó Laura, Somogyi Győző, Szelényi Károly, Szekeres Károly, Szotyory László, Tirnován Ari Vid, Ughy István, Vágfalvi Ottó, Vásárhelyi János, Veszeli Lajos, Zongor Gábor, tiszteletbeli tag: Udvardi Erzsébet, pártoló tagok: Balogh Elemér, Gáncs Lajos, Gopcsa Katalin, Nagy Károly, Patka László, Szelényi Pál.

denki vállalja-e azt a szemléletbeli, szakmai vonalat, amelyet a 48-as jubileumi kiállítás képviselt, és mik még a tárlat tanulságai?

Meg kell kérdezni a céhmestereket: Raffay Bélát (1989–1991), Somogyi Győzöt (1991–1993), Horváth Lászlót (1993–1995), Lugossy Lászlót (1995–1997), Bokros Lászlót (1997–), ők hogyan és milyennek látják most a társaságot és az egyes korszakokat? A kiállítások² között melyek voltak a legjelentősebbek, és miért? Az elkészült kiadványok, katalógusok³ beváltak-e a hozzájuk fűzött reményeket? Tudták-e használni az 1994-es „nagy” közös katalógust, amelyben harminchét művész életrajza, fontosabb adatai (kiállítások, köztéri munkák, díjak, tagságok, művek közgyűjteményekben, irodalom stb. és műtárgyfotó is) szerepeltek, és külön mindenki egyéni kiállításokon használhatta a saját oldalait, mint önálló kiadványt is? Érdemes-e ismét írni, publicisztikát, művészettörténeteseket bevonva olyan könyvet összeállítani, mint a *Vár ucca tizenhét* hatodik kötete, amelyben tizenhat írástudó írt egy-egy céhtag művéről, és összefoglaló bibliográfiai blokkja is volt a kötetnek? A közös tanulmányutak (Erdély) és a közös külföldi kiállítások milyen tanulságokkal jártak?

A vidékiséget nem egyszerű vállalni. Van, akinek úgy sikerül, hogy a pannon-mediterrán kultúrát beépíti a művébe, mások a tanítványokra figyelnek, megint mások középületeket, közgyűjteményeket, köztereket gazdagítanak műveikkel.

A régió képzeletbeli művészeti archívumában fontos szerepet játszott ebben az évtizedben a Veszprémi Művész Céh. Jelet már hagyott hátra maga után. Vajon folytatja-e?

² Fontosabb kiállítások: 1989 Pápa, Zsinagóga; 1990 Sümeg, Vár; 1991 Veszprém, Várgaléria; 1992 Budapest, Honvédségi Művelődési Ház; 1993 Veszprém, Művészetek Háza; 1994 Portomaggiore, Antik vásár; 1994 Sibenik; 1995 Pápa, Iparművészek tárlata; 1996 Balatonfüred, Art East Galéria; 1997 Székesfehérvár, Pelikán Galéria; 1998 Tapolca Művelődési Ház; 1998 Veszprém, Veszprémi Egyetem, 1848–1948 jubileumi kiállítás.

³ Kiadványok:

- Veszprémi Művész Céh (é. n.) 32 művész bemutatása, (magyar, angol, német)
- Veszprémi Művész Céh (katalógus), Veszprém, 1994. Bevezető: Vadas József, Somogyi György (37 művész bemutatása, magyar, angol)
- Veszprémi Művész Céh; kiállítási ismertető, Portomaggiore, 1994. Bevezető: Gopcsa Katalin, (magyar, angol, olasz)
- Veszprémi Művész Céh, – Veszprém, Vár ucca tizenhét, 1996. Bevezető (szerkesztő): Géczy János
- Veszprémi Tárlat, Székesfehérvár, Pelikán Galéria, 1997. Bevezető: Gopcsa Katalin
- Céhújság, 1. évf. 1. sz. 1998. Veszprémi Művész Céh Jubileumi Újságja 1848–1998. Bevezető: Heitler László.

